[2025] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 234: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 241

ਜੈਦੀਪ ਬੋਸ

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਬਿਡ ਐਂਡ ਹੈਮਰ ਆਕਸ਼ਨੀਅਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

(2025 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 814)

18 ਫਰਵਰੀ 2025

[ਜੇ.ਬੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ ਅਤੇ ਆਰ. ਮਹਾਦੇਵਨ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 499 ਅਤੇ 500 ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ?

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 – ਐਸਐਸ.499, 500 – ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 – ਐਸ.202 – ਪ੍ਰੈਸ ਐਂਡ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬੁੱਕਸ ਐਕਟ, 1867 – ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ – ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਣਹਾਨੀ – ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ – ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ – ਸੰਪਾਦਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ – ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 14 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਆਰਡਬਲਯੂ ਐਸਐਸ.499 ਅਤੇ 500 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਕਥਿਤ ਮਾਣਹਾਨੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ – ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ, ਇਸਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ-ਏ1 ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਏ1 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਸਥਿਤ: ਇਹ ਸੰਪਾਦਕ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਰਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

---

* ਲੇਖਕ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਸਤੀ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਪਾਦਕ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਾਰਨਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਏ2-ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿ ਏ2 ਅਖਬਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਖਾਸ ਜਾਂ ਠੋਸ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਪਕ, ਆਮ ਜਾਂ ਕੰਬਲ ਬਿਆਨ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ ਮੋਰੇਸੋ, ਏ2 ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 202(1) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਏ2 ਹੋਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏ4 ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੇਖ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਲਾਮੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਥਿਤ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 19-20, 22]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਧਾਰਾ 19(1)(ਏ) ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਨਤਕ ਰਾਏ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਸਥਿਤ: ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ/ਧਾਰਾ 19(1)(ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਮੁੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਲੇਖਕ, ਆਦਿ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ, ਖ਼ਬਰ ਜਾਂ ਰਾਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕੋਲ ਜਨਤਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗਤੀ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਕੋਲ ਇਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ

ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਲੋੜ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ - ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। [ਪੈਰਾ 21]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਅਰੁਣ ਪੁਰੀ ਬਨਾਮ ਐਨਸੀਟੀ ਰਾਜ ਦਿੱਲੀ [2022] 18 ਐਸਸੀਆਰ 311: 2022 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1491 ਇਵੇਕੋ ਮੈਗੀਰਸ ਬ੍ਰਾਂਡਸਚੁਟਜ਼ਟੈਕਨਿਕ ਜੀਐਮਬੀਐਚ ਬਨਾਮ ਨਿਰਮਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਭਾਰਤੀ [2023] 13 ਐਸਸੀਆਰ 220: (2024) 2 ਐਸਸੀਸੀ 86 ਬਲੂਮਬਰਗ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਬਨਾਮ ਜ਼ੀ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਿਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ [2024] 3 ਐਸਸੀਆਰ 994: 2024 ਆਈਐਨਐਸਸੀ 255 ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ [1997] ਸਹਾਇਕ 5 ਐਸਸੀਆਰ 12: (1998) 5 ਐਸਸੀਸੀ 749 ਅਭਿਜੀਤ ਪਵਾਰ ਬਨਾਮ ਹੇਮੰਤ ਮਧੂਕਰ ਨਿੰਬਲਕਰ [2016] 9 ਐਸਸੀਆਰ 475: (2017) 3 ਐਸਸੀਸੀ 528 ਕੇ.ਐਮ. ਮੈਥਿਊ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਏ. ਅਬਰਾਹਮ [2002] ਸਪਲਾਈ. 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 662: 2002 (6) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 670 ਗੰਭੀਰਸਿੰਘ ਆਰ. ਡੇਕਰੇ ਬਨਾਮ ਫਾਲਗੁਨਭਾਈ ਚਿਮਨਭਾਈ ਪਟੇਲ [2013] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 719: (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 697 – ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ; ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਪ੍ਰੈਸ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1867 ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ (ਸੋਧ) ਐਕਟ (2005 ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ 25)

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮਾਣਹਾਨੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣਾ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਇੱਕਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੁਝ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਨਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

ਜੈਦੀਪ ਬੇਸ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਬਿਡ ਐਂਡ ਹੈਮਰ ਆਕਸ਼ਨੀਅਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2025 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 814

2017 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਪੀ ਨੰਬਰ 3829 ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 18.06.2024 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 815, 816, 817 ਆਫ 2025 ਦੇ ਨਾਲ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੁੰਧਤੀ ਕਾਟਜੂ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਐੱਮ.ਐੱਸ., ਰਵੀ ਭਾਰੂਕਾ, ਰੋਹਿਤ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼੍ਰੀਸਤੀ ਬੋਰਠਾਕੁਰ, ਯੋਗਿੰਦਰ ਹਾਂਡੂ, ਅਸ਼ਵਿਨ ਕਟਾਰੀਆ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

ਪਾਈ ਅਮਿਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੰਖੁਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਨਾਘਨੂਰ, ਨਿਖਿਲ ਪਾਹਵਾ, ਕੁਸ਼ਲ ਦੂਬੇ, ਅਭਿਯੁਦਿਆ ਵਤਸ, ਤਥਾਗਤ ਦੱਤਾ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਫੈਸਲਾ

ਆਰ. ਮਹਾਦੇਵਨ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ 18.06.2024 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲੁਰੂ1 ਵਿਖੇ 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3829, 'ਬੈਨੇਟ ਕੋਲਮੈਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਬਿਡ ਐਂਡ ਹੈਮਰ ਆਕਸ਼ਨੀਅਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਪੀਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 13146/2014 ਅਤੇ ਸੀਸੀ ਨੰਬਰ 18491 ਆਫ 2016 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਰਟ ਆਫ ਆਈਆਈ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ਼ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਬੰਗਲੁਰੂ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਲੰਬਿਤ ਸੀ।2 ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860,3 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 499 ਅਤੇ 500 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

---

1 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਹਾਈ ਕੋਰਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

2 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

3 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਆਈਪੀਸੀ"

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਸਰਜ਼ ਬੇਨੇਟ ਕੋਲਮੈਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ 4 (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ

3. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ 22.08.2014 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ, ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 14 ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 19735 ਦੀ ਧਾਰਾ 200, ਧਾਰਾ 499 ਅਤੇ 500 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੰਗਲੌਰ ਮਿਰਰ, ਮੁੰਬਈ ਮਿਰਰ, ਦ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (ਬੰਗਲੌਰ, ਕੋਲਕਾਤਾ, ਮੁੰਬਈ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਅਤੇ ਪੁਣੇ ਐਡੀਸ਼ਨ), ਅਤੇ ਦ ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼ (ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਐਡੀਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ 27.06.2014, 28.06.2014, 29.06.2014, 06.07.2014, 07.07.2014, ਅਤੇ 20.07.2014 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੁਝ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ।

4. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਬਿਆਨ 14.11.2014 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ 29.07.2016 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 499 ਅਤੇ 500 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੀਸੀਆਰ ਨੰਬਰ 13146/2014 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 2016 ਦੇ ਸੀ ਸੀ ਨੰਬਰ 18491 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ।

5. ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3829 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਚਿਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੰਪਨੀ (ਏ1) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

<u>ਮਸ਼ਵਰੇ</u>

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ / ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.2 [ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ.10212 ਆਫ 2024] ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:

(ਏ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਹੈ।

---

4 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਕੰਪਨੀ"

5 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ..

ਅਤੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਕਥਿਤ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਅ) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਕਥਿਤ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(ਏ) ਪ੍ਰੈਸ ਐਂਡ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬੁੱਕਸ ਐਕਟ, 1867 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ "ਸੰਪਾਦਕ" ਹੈ ਜੋ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਿਸਨੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ "ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ" ਦਾ ਅਹੁਦਾ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਡੀ) 2005 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਭਾਵ, ਬੰਗਲੁਰੂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.. ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ।

(ਈ) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 499 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਜਾਂ ਬੌਧਿਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਵੈ-ਅਨੁਮਾਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ,

ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ, ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

(ਐੱਫ) ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

7. ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.12 [ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ.13443/2024] ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:

(ਏ) ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 27.06.2014 ਦੇ ਲੇਖ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਕਲਾ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਭਾਰੀ ਤੂਫਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਜੋ ਕਿ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਲਮ ਰਾਜ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.4) ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਲੇਖ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਇੱਕ ਬਦਨਾਮ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਜਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ।

(ਏ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 'ਕਲਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸੰਕਟ' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ, ਜੋ ਕਿ 20.07.2014 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਭਾਵ, 27.06.2014 ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਬਾਅਦ। ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਕਤ ਲੇਖ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਵਿਗਿਆਨ 'ਤੇ ਘੱਟ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਲੇਖ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 499/500 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਸੀ।

(ਡੀ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਰੂਨ ਪੁਰੀ ਬਨਾਮ ਐਨਸੀਟੀ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਦਿੱਲੀ 6 ਅਤੇ ਇਵੇਕੋ ਮੈਗੀਰਸ 6 2022 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1491 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

---

6 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 1491

ਬ੍ਰਾਂਡਸਚੁਟਜ਼ਟੈਕਨਿਕ ਜੀਐਮਬੀਐਚ ਬਨਾਮ ਨਿਰਮਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਭਾਰਤੀ, 7 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 499 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਈ) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 4 ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਦਿਮਾਗ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

(ਐੱਫ) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਪਰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ।

(ਜੀ) ਕਿਸੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਲੇਖ ਜਾਂ ਤੀਜੀ-ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਣ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਐੱਚ) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇੱਕ ਲੜੀਵਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਲਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

(ਆਈ) ਬਲੂਮਬਰਗ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜ਼ੀ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਿਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ,8 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(ਜੇ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 20.07.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ, ਜੋ ਕਿ ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੂੰ 2022 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1008 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

---

7 (2024) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 86

8 2024 ਆਈਐੱਨਐਸਸੀ 255

ਨੰਬਰ 6732/2019 ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਮੈਸਰਜ਼ ਡੀਏਜੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਬਿਡ ਐਂਡ ਹੈਮਰ ਆਕਸ਼ਨੀਅਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ' ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ / ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.8, 9, 10 ਅਤੇ 13 [ਐਸਐਲਪੀ (ਫੌਜਦਾਰੀ) ਨੰ. 15653 ਆਫ 2024] ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

(ਏ) ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਲਮ ਰਾਜ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.4) ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਿਰਫ਼ ਲੇਖ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੇ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(ਅ) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 5-ਮੌਲਿਕ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 4 (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 13) ਨੇ 27.06.2014 ਨੂੰ ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਲੇਖਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਲੇਖ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 5-ਮੌਲਿਕ ਵਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 13 ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਨਪੁਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੇਖ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਗ) ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਦਫਤਰ/ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ ਭਾਵ, ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(ਡੀ) ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ[9]

(ਈ) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

---

9 (1998) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 749

(ਐੱਫ) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਵੈ-ਅਨੁਮਾਨ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ/ ਕੋਈ ਤੀਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ.4 ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰ.16153 / 2024] ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ:

(ਏ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਲਿਖੇ, ਜੋ ਕਿ ਡੈਸਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਰਖੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਲੇਖ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਉਸ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੇਖ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਲੇਖ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਨਾਵਾਂ / ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ ਬਿਨਾਂ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਏ) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਦ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਲੇਖ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਮਿੰਦਰਨਾਥ ਮਜ਼ੂਮਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੋਸ਼ਲ ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ ਵੈੱਬਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਅਦ ਦੀ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(ਸ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਲਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੁਖਸਾਨਾ ਪਠਾਨ ਆਰਾ, ਸੁਸੋਭਨ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪ੍ਰੋ. ਆਰ. ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ, ਬਾਲਕਾ ਭੱਟਾਚਾਰਜੀ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਆਨੰਦ, ਰਜਨੀ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਹੇਬਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ।

(ਈ) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਤੀਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾੜਾ ਹੈ।

(ਐੱਫ) ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

10. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬੇਦਾਗ਼ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸਾਖ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਈਰਖਾਯੋਗ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੇ ਖ਼ਬਰ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਾਖ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਗਾਹਕਾਂ, ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਖ ਨੂੰ ਹੋਏ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 200 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

10.1. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖੁਦ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਕਿ

ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਹੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਮਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

11. ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ।

12. 2024 ਦੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰ. 10212 ਵਿੱਚ 12.08.202410 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰ. 18491/2016 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ ਸਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2024 ਦੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰ. 13443 ਵਿੱਚ ਵੀ 14.10.2024 ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਜਿਹਾ ਲਾਭ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 11.11.2024 ਅਤੇ 14.11.2024 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 2024 ਦੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 15653 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਤੇ 2024 ਦੇ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 16153 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧ

13. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

(ਏ) ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1867

ਧਾਰਾ 1 - ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ

'ਸੰਪਾਦਕ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਅਖਬਾਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਨਿਯਮਿਤ ਕੰਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਖ਼ਬਰਾਂ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ

---

10 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਬੇਨੇਟ ਕੋਲਮੈਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਬਸੰਤ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ:

(ਆਈ) ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦੇ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ (ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ)

(ਆਈਆਈ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬੈਨੇਟ ਕੋਲਮੈਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ

(ਆਈਆਈਆਈ) ਪ੍ਰੈਸ ਐਂਡ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬੁੱਕਸ ਐਕਟ 1867 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਖਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

3 9 ਸਤੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੋ।

4 ਅਗਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 18491/2016 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਰਹੇਗੀ।

ਧਾਰਾ 5

ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਯਮ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ:

(1) ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਹਰੇਕ ਅਜਿਹੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਨਾਮ ਅਜਿਹੀ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛਪੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ....."

ਧਾਰਾ 7

"ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਦਫ਼ਤਰੀ ਕਾਪੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਸਿਵਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਐਲਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮੋਹਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ, ਜਾਂ, ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ) ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸੀ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਐਲਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਹਰੇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਉਸ ਅੰਕ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਜਿਸਦੀ ਕਾਪੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

13.1. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਨਾਮ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਪਾਦਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਇਸਦੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

(ਅ) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860

ਧਾਰਾ 499

ਮਾਨਹਾਨੀ। ਜੋ ਵੀ, ਬੋਲੇ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ

ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ।

ਵਿਆਖਿਆ 1.— ਕਿਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ ਜੇ ਉਹ ਜੀਵਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 2.— ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 3.— ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਦੋਸ਼, ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ 4.— ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਜਾਂ ਬੌਧਿਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਤ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਬੁਲਾਵੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਖ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਰੀਰ ਇੱਕ ਘਿਣਾਉਣੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 500

ਮਾਨਹਾਨੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

13.2. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 499 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਸਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਜਨਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

(ਸੀ) ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973

ਧਾਰਾ 202

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ।

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਉਸਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 192 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝੇ, [ਅਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ] [2005 ਦੇ ਐਕਟ 25, ਧਾਰਾ 19 (23-6-2006 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ) ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।] ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਾਂਚ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਹਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, -

(ਏ) ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ

(ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਗਵਾਹਾਂ (ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ 200.

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਏਗਾ।

(3) ਜੇਕਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਗੇ ਸਿਵਾਏ ਵਾਰੰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ

13.3. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 200 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.. ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ (2005 ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ 25) ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ 23.06.2006 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ 'ਅਤੇ ਕਰੇਗਾ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ'।

13.4. ਉਪਰੋਕਤ ਲੋੜ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਜੀਤ ਪਵਾਰ ਬਨਾਮ ਹੇਮੰਤ ਮਧੂਕਰ ਨਿੰਬਲਕਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਤਾਪੂਰਵਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 11 ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

“23. ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 202 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਨੂੰ ਸਾਲ 2005 ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2005 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ 22-6-2006 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ "ਅਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ"। ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਉਪਬੰਧ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ

---

11 (2017) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 528

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ, ਤਾਂ ਜੋ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿੱਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

24. ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਸਾਰ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਜੇ ਧਨੁਕਾ ਬਨਾਮ ਨਜੀਮਾ ਮਮਤਾਜ [ਵਿਜੇ ਧਨੁਕਾ ਬਨਾਮ ਨਜੀਮਾ

ਮਮਤਾਜ, (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 638: (2015) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸੀ ਆਰ ਆਈ) 479] ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 644, ਪੈਰਾ 11-12)

“11. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ 'ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ' ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

12. ਸ਼ਬਦ 'ਅਤੇ, ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ' ਨੂੰ 23-6-2006 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ (ਸੋਧ) ਐਕਟ (2005 ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ 25) ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੋਧ ਲਈ ਨੋਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

'ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਬੇਈਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਧਾਰਾ 202 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ

ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

"ਕਰੇਗਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। "ਕਰੇਗਾ" ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ, ਸੰਦਰਭ ਜਾਂ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ "ਕਰੇਗਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਬੇਈਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, "ਕਰੇਗਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਸੋਧ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।"

26. ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਰਸਮੀਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ "ਪੜਤਾਲ" ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਜੇ ਧਨੁਕਾ ਕੇਸ [ਵਿਜੇ ਧਨੁਕਾ ਬਨਾਮ ਨਜੀਮਾ ਮਮਤਾਜ, (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 638: (2015) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸੀ ਆਰ ਆਈ) 479] ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 645, ਪੈਰਾ 14)

“14. ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਾਡੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ

ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202। "ਪੁੱਛਗਿੱਛ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

'2. (ਜੀ) "ਪੁੱਛਗਿੱਛ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹਰ ਜਾਂਚ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;'

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਤਰੀਕਾ ਜਾਂ ਤਰੀਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਮੌਜੂਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਅਭਿਆਸ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

27. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੰਮਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ

ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਤਸਦੀਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਐੱਫਆਈਆਰ ਅਨੁਵਾਦ, ਵਕੀਲ ਦਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਜਿਸਨੇ ਐੱਫਆਈਆਰ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ...

28. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 202 ਸੀਆਰ ਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

29. ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਐਲਾਨਨਾਮਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਉਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ, ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰੈਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੈਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2

ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ

14. ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ / ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ, ਕੋਲਕਾਤਾ, ਮੁੰਬਈ, ਬੰਗਲੌਰ ਅਤੇ ਪੁਣੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਰੀਖਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲਈ 14 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਕੰਪਨੀ (ਏ1) ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 18.06.2024 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 - ਬੇਨੇਟ ਕੋਲਮੈਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

15. ਇੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ / ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛਾਪੇ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਨਿਲਾਮੀ ਰਾਹੀਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਜਾਅਲੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ (ਏ1) ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ।

ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 499 ਅਤੇ 500 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ।

16. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਵਾਬ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਸੌਖ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

ਅਪੀਲਕਰਤਾ / ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ	ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ
ਜੈਦੀਪ ਬੋਸ - ਏ2 ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸੀ ਆਰ ਐਲ) ਨੰ. 10212/2024	ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ (ਏ1)	ਉਸਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਨਰਗੀਸ਼ ਸੁਨਾਵਾਲਾ - ਏ 12 ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸੀ ਆਰ ਐਲ) ਐਨ ਓ .13443/2024	20.07.2014 ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ	ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੇਖ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਤਕ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਮਵਰ ਸਰੋਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਲੇਖ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਸਵਾਤੀ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ - ਏ8 ਐਸਐਲਪੀ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰ.15653/2024 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.1	28.06.2014 ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਮੁੰਬਈ	ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਹ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਐਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਰਾਦੇ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ਼ੁਬਰੋ ਨਿਯੋਗੀ - ਏ9 ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ..) ਨੰ.15653/2024 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.2	29.06.2014 ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਕੋਲਕਾਤਾ	ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕਲਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪੈਨਲ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੱਦਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਲੇਖ ਨੂੰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਰਤਨੋਤਮ ਸੇਨਗੁਪਤਾ – ਏ10 ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.. ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.3) ਨੰ.15653/2024	06.07.2014 ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਕੋਲਕਾਤਾ	ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਲਾ-ਖੇਤਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਮਾਹਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।
ਰਸ਼ਮੀ ਮੈਨਨ - ਏ13 ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ..) ਨੰ.15653/2024 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ.4	27.06.2014 ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ	ਲੇਖ ਸਾਫ਼ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਐਮ. ਐਫ. ਹੁਸੈਨ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਨੀਲਮ ਰਾਜ – ਏ4 ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ..) ਨੰ. 16153/2024 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ	27.06.2014 ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਬੰਗਲੌਰ 27.06.2014 ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 27.06.2014, ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਮੁੰਬਈ 27.06.2014 ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਪੁਣੇ 28.06.2014 ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਬੰਗਲੌਰ	ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ ਕਲਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਲੇਖ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਸੀ।

17. ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਰੇਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"2. .....ਦੂਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੰਪਾਦਕ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ....

12. 27.06.2014 ਨੂੰ, ਚੌਥੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਲਮ ਰਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸਦੀ ਸੁਰਖੀ ਸੀ, "ਕਲਾ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਭਾਰੀ ਤੂਫਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ"। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਬੰਗਲੌਰ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਰਖੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਲੇਖ ਪੰਨਾ 14 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਰਖੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ, "ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਕਲੀ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਵਿਵਾਦ ਨਿਲਾਮੀ ਨੂੰ ਹਿੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ"। ਇਸ ਸੁਰਖੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਕਾਪੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਨਿਲਾਮੀ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਬੰਗਲੌਰ ਸਥਿਤ ਬਿਡ ਐਂਡ ਹੈਮਰ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਿਲਾਮੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਵਾਦ"। ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਆਏ ਅਤੇ ਇਹ ਅਨੈਤਿਕ ਹੈ।

ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 2010 ਵਿੱਚ ਸੂਜ਼ਾ ਦੇ ਇੱਕ ਕੰਮ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ "ਫਸਿਆ" ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਕਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦਤਨ ਡੀਲਰ ਹੈ

13. ਇਹ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਫ਼ੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਉੱਘੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਰਧਵਾਨ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਪੋਤੀ, ਨਮਰਤਾ ਸ਼ਿਰੋਡਕਰ ਅਤੇ ਮਹੇਸ਼ ਬਾਬੂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

14. 27.06.2014 ਨੂੰ ਹੀ, ਚੌਥੀ ਦੋਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਲਮ ਰਾਜ ਨੇ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਦਿੱਲੀ, ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਪੁਣੇ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ "ਨਕਲੀ ਹਿੱਟ ਆਰਟ ਨਿਲਾਮੀ ਉੱਤੇ ਵਿਵਾਦ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਲਿਖੇ। ਉਸੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ 12ਵੇਂ ਪੰਨੇ 'ਤੇ "ਮਾਹਿਰ ਨਿਲਾਮੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ...

15. ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 28.06.2014 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲਾ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ, “ਭਾਰਤੀ ਕਲਾ ਮਾਰਟ ਲਈ ਹੋਰ ਨਕਲੀ ਮੁਸੀਬਤ। ਲੇਖ "ਨਕਲੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਲਾ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

16. 27.06.2014 ਨੂੰ, ਪੰਜਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੌਲਿਕ ਵਿਆਸ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਸ਼ਮੀ ਮੈਨਨ, ਤੇਰ੍ਹਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀ, ਨੇ ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖ ਸਹਿ-ਲੇਖਕ, "ਨਕਲੀ ਹੁਸੈਨ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ" ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੇਖ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਸੀ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਲਾ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਜਾਣਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਗਾਹਕ ਹਨ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੰਡਨ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਖੰਡਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਨੀਤੀ ਵਾਲੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਦੋਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਸ਼ਮੀ ਮੈਨਨ, ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਖੰਡਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਖੰਡਨ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ/ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਦਨੀਤੀ ਵਾਲੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

18. 13.06.2014 ਨੂੰ, ਅੱਠਵੀਂ ਦੋਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਾਤੀ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, ਨੇ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਮੁੰਬਈ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ "ਆਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ 22 ਹੁਸੈਨ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ" ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ। ਇਹ ਲੇਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਈ ਹੈ।

19. 29.06.2014 ਨੂੰ, ਨੌਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੁਭਰੋ ਨਿਯੋਗੀ ਨੇ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਸਨ। ਨੌਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬੁਰਾ ਇਰਾਦਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ ਦੇ

ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਕੈਟਾਲਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਿਲਾਮੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਨਕਲੀ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਲਿਆ। ਇਸ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਈ ਹੈ।

20. 06.07.2014 ਨੂੰ, ਦਸਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਥਨੋਥਮ ਸੇਨਗੁਪਤਾ ਨੇ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਸੁਰਖੀ ਸੀ "ਨਕਲੀ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ ਬੋਲਦਾ ਹੈ"। ਇਹ ਲੇਖ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਨਿਲਾਮੀ ਦੇ ਲਾਟ 82 ਅਤੇ 83 ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਨਕਲੀ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਈ ਹੈ।

22. 20.07.2014, ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਦੋਸ਼ੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਰਗਿਸ਼ ਸੁਨਾਵਾਲਾ, ਨੇ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਬੰਗਲੌਰ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕੋਲ ਸਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਛਵੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਈ ਹੈ।"

18. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ2) ਜੈਦੀਪ ਬੋਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਥਿਤ ਮਾਣਹਾਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਹਨ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

19. ਆਓ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ2) ਜੈਦੀਪ ਬੋਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੀਏ, ਜੋ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.. ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

19.1. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਪਾਦਕ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ

ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੈਸ ਐਂਡ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬੁੱਕਸ ਐਕਟ, 1867 ("ਐਕਟ") ਇੱਕ ਸੰਪਾਦਕ 'ਤੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਜਾਂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਪਾਦਕ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਇੱਕ ਖੰਡਨਯੋਗ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਨਾਮ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਛਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ "ਸੰਪਾਦਕ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਐਕਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਮੱਗਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ [ਦੇਖੋ: ਕੇ.ਐਮ. ਮੈਥਿਊ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਏ. ਅਬ੍ਰਾਹਮ12]।

19.2. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੰਬੰਧੀ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਗੰਭੀਰ ਸਿੰਘ ਆਰ. ਡੇਕਰੇ ਬਨਾਮ ਫਾਲਗੁਨਭਾਈ ਚਿਮਨਭਾਈ ਪਟੇਲ13 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੰਪਾਦਕ, ਆਦਿ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ2) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ2) ਅਖਬਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸੰਪਾਦਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਜਾਂ ਠੋਸ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਪਕ, ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਆਪਕ ਬਿਆਨ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ।

19.3. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਬਿਨਾਂ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ2) ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ2) ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ

12 2002 (6) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 670

13 (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 697

ਧਾਰਾ 202(1) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਏ2) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

20. ਹੋਰ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੀਲਮ ਰਾਜ (ਏ4) ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੇਖ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹੋਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 202 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਏ8, ਏ9, ਏ10, ਏ12 ਅਤੇ ਏ13 ਮੁੰਬਈ / ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਲਾਮੀ 27.06.2014 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 22.08.2014 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇ ਕਿ ਨਿਲਾਮੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਥਿਤ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲੰਮਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਲਾਮੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 20.07.2022 ਨੂੰ 'ਮੈਸਰਜ਼ ਡੀਏਜੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਬਿਡ ਐਂਡ ਹੈਮਰ ਆਕਸ਼ਨੀਅਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਉਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 1008/2022 ਆਦਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

21. ਵਿਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਮੁੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਆਨ, ਖ਼ਬਰ ਜਾਂ ਰਾਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕੋਲ ਜਨਤਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗਤੀ ਨਾਲ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੁਲਵਰ ਲਿਟਨ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਕਲਮ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ"। ਇਸਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਲੇਖ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੂਰਗਾਮੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਸਮੇਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

22. ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਮਨਿੰਗ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਜੁੜੀਆਂ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

[ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ]